

**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**

**Економічний факультет**

**Кафедра бізнесу та управління персоналом**

## **СИЛАБУС**

**навчальної дисципліни**

**Аграрне підприємництво та біоекономіка**

**вибіркова**

<b>Освітньо-наукова програма:</b>	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
<b>Спеціальність:</b>	076 Підприємництво та торгівля
<b>Галузь знань:</b>	07 Управління та адміністрування
<b>Рівень вищої освіти:</b>	третій (освітньо-науковий)
<b>Факультет:</b>	економічний
<b>Мова навчання:</b>	українська
<b>Розробники:</b>	Лопатинський Ю.М., проф., завідувач кафедри бізнесу та управління персоналом, д.е.н., проф. Тодорюк Сергій Іванович, асистент кафедри бізнесу та управління персоналом, к.е.н.
<b>Профайли викладачів:</b>	<a href="http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-ekonomiky-pidpryyemstva-ta-up/kolektyv-kafedry/lopatynskyy">http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-ekonomiky-pidpryyemstva-ta-up/kolektyv-kafedry/lopatynskyy</a>  <a href="http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-ekonomiky-pidpryyemstva-ta-up/kolektyv-kafedry/todoryuk-sergij-ivanovych">http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-ekonomiky-pidpryyemstva-ta-up/kolektyv-kafedry/todoryuk-sergij-ivanovych</a>
<b>Контактний тел.:</b>	<b>509-464</b>
<b>E-mail:</b>	<a href="mailto:y.lopatynskyy@chnu.edu.ua">y.lopatynskyy@chnu.edu.ua</a> <a href="mailto:s.todoriuk@chnu.edu.ua">s.todoriuk@chnu.edu.ua</a>
<b>Сторінка курсу в Moodle:</b>	
<b>Консультації:</b>	консультації - згідно з графіком

### **1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).**

«Аграрне підприємництво та біоекономіка» є інтегрованою дисципліною, яка узагальнює теоретичні знання та практичні вміння щодо процесів та методів організації та ведення підприємницької діяльності в агроформуваннях як важливої частки біоекономічної системи країни та світу. Курс «Аграрне підприємництво та біоекономіка» спрямована на формування навичок застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

**2. Мета навчальної дисципліни:** надати майбутнім фахівцям знання про методологію підприємництва в агробізнесі, розробку і реалізацію підприємництва в агроформуваннях, способи та засоби реалізації підприємницьких проєктів в аграрній сфері і механізм управління ними; формування системи знань про особливості сталого розвитку, підходи, можливості й перспективи еколого-економічної діяльності аграрних підприємств на принципах сталого розвитку.

**Завдання** – вивчення теорії і практики організації аграрного бізнесу; набуття навичок аналізу процесів, що відбуваються у роботі аграрних підприємств; ознайомлення здобувачів з теоретичними засадами організації аграрного бізнесу; оволодіти знаннями про сучасний стан та перспективи розвитку підприємницької діяльності в аграрних формуваннях в Україні та регіонах світу. Вивчення дисципліни забезпечує формування у фахівців знань та навичок прийняття економічних рішень в сфері агробізнесу. вивчити сутність аграрного підприємства як еколого-соціально-економічної системи; набуття знання та вміння використовувати принципи сталого розвитку для сталого розвитку аграрної аграрних підприємств.

**3. Пререквізити.** Дисципліна «Аграрне підприємництво та біоекономіка» є вибірковою компонентою навчального плану здобувачів 1 року навчання. Відповідно до структурно-логічної схеми побудови навчального плану, зміст цього курсу є синтетичним, його вивчення базується на концепціях і поняттях підприємницької діяльності, основ стратегічного управління, системного аналізу в контексті аграрного сектору та сталого розвитку тощо.

Дисципліна загальним обсягом 3 кредити (90 годин) може обиратись здобувачами для вивчення у другому семестрі після вивчення дисциплін «Проектний менеджмент», «Економічна діагностика та аналіз підприємницької діяльності», «Актуальні проблеми розвитку підприємництва». Цей курс допоможе здобувачам зрозуміти основні принципи та аспекти аграрного підприємництва та біоекономіки, а також навчити їх застосовувати стратегічне управління та системний аналіз в аграрному секторі для досягнення сталого розвитку. Ефективність його засвоєння підвищується у разі одночасного його вивчення з дисципліною «Сталий розвиток підприємництва та соціальна відповідальність бізнесу», «Циркулярна економіка».

**Постреквізити.** Отримані знання можуть бути використані для написання дисертаційної роботи доктора філософії.

### **5. Результати навчання**

Вивчення навчальної дисципліни сприятиме формуванню елементів інтегральної, загальних та фахових компетентностей.

#### **Інтегральна компетентність:**

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійних практик, застосовувати новітні методології наукової, педагогічної, професійної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

### **Загальні компетентності:**

ЗК 01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності..

ЗК 04. Здатність до міжособистісної взаємодії.

### **Спеціальні (фахові) компетентності:**

СК 01. Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження на відповідному рівні, досягати наукових результатів, які можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях, впроваджені у практичну діяльність, що створюють нові знання у підприємницьких, торговельних та біржових.

СК 02. Здатність продукувати, обґрунтовувати нові ідеї, гіпотези і моделі та приймати науково обґрунтовані рішення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

### **Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення наступних програмних результатів навчання:**

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи економічних наук, методологію наукових досліджень, застосовувати їх в процесі проведення власних досліджень у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у викладацькій практиці.

РН06. Приймати ефективні, етичні та соціально відповідальні рішення, забезпечувати лідерство, автономність та міжособистісну взаємодію у їх реалізації в професійній діяльності.

РН07. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

РН09. Планувати і виконувати теоретичні та/або емпіричні дослідження з використанням сучасних методів й інструментів, здійснювати критичний аналіз результатів власних або сторонніх досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо проблем у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності та дотичних міждисциплінарних напрямів, з дотриманням норм академічної і професійної етики.

## **5. Опис навчальної дисципліни**

### **5.1. Загальна інформація**

#### **5. Опис навчальної дисципліни**

### **5.1. Загальна інформація**

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	3	90	10	20			60		залік

## 5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	<b>Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади дослідження аграрного підприємництва</b>											
Тема 1. Зміст, структура і завдання навчальної дисципліни “Аграрне підприємство та біоекономіка”	9	1	2			6						
Тема 2. Державне регулювання підприємницької діяльності в аграрних формуваннях	10	1	2			7						
Тема 3. Розвиток і функціонування аграрного ринку. Земля як головний засіб виробництва у сільському господарстві.	9	1	2			6						
Тема 4. Продовольчий маркетинг, логістика аграрного ринку	10	2	2			6						
Тема 5. Особливості розробки бізнес-плану а аграрних формуваннях та організації бізнес-процесів	12	1	4			7						
<b>Разом за ЗМ1</b>	<b>50</b>	<b>6</b>	<b>12</b>			<b>32</b>						
Теми лекційних занять	<b>Змістовий модуль 2. Еколого-економічні аспекти розвитку аграрного підприємництва</b>											
Тема 6. Біоекономіка як середовище сталого розвитку підприємництва	10	1	2			7						
Тема 7. Соціальні наслідки еколого-економічної діяльності аграрних підприємств	10	1	2			7						
Тема 8. Екологізація агробізнесу та сталий розвиток підприємництва в Україні	10	1	2			7						
Тема 9. Особливості розвитку агробізнесу в Україні та в розвинутих країнах світу	10	1	2			7						
<b>Разом за ЗМ 2</b>	<b>40</b>	<b>4</b>	<b>8</b>			<b>28</b>						
<b>Усього годин</b>	<b>90</b>	<b>10</b>	<b>20</b>			<b>60</b>						

### 5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Аграрне підприємництво та біоекономіка» спрямована на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, написання есе, підготовку та презентацію індивідуальних навчально-дослідних завдань до відповідних тем дисципліни, підготовку тез доповідей на науково-практичні конференції та інших матеріалів наукового характеру.

Тема	Завдання	Години	
		Денна форма	Заочна форма
Тема 1. Зміст, структура і завдання навчальної дисципліни “Аграрне підприємництво та біоекономіка”	<ol style="list-style-type: none"> <li>Опишіть зміст і структуру навчальної дисципліни "Аграрне підприємництво та біоекономіка". Які головні теми включає ця дисципліна?</li> <li>Поясніть поняття аграрного підприємництва та біоекономіки. Які основні завдання стоять перед аграрними підприємствами в контексті біоекономіки?</li> </ol>	6	
Тема 2. Державне регулювання підприємницької діяльності в аграрних формуваннях	<ol style="list-style-type: none"> <li>Дослідіть роль державного регулювання в аграрних формуваннях. Які інструменти державного впливу існують для регулювання підприємницької діяльності в аграрному секторі?</li> <li>Проаналізуйте переваги та недоліки державного регулювання в аграрному секторі. Як воно впливає на розвиток підприємництва та біоекономіку?</li> </ol>	7	
Тема 3. Розвиток і функціонування аграрного ринку. Земля як головний засіб виробництва у сільському господарстві. Земельна реформа в Україні	<ol style="list-style-type: none"> <li>Порівняйте розвиток аграрних ринків в Україні та інших країнах. Які основні різниці та схожості?</li> <li>Розгляньте роль землі як головного засобу виробництва у сільському господарстві. Які виклики пов'язані зі збереженням та раціональним використанням земельних ресурсів?</li> <li>Проаналізуйте земельну реформу в Україні. Які цілі та завдання реформи? Як вона впливає на розвиток аграрного сектору та біоекономіку?</li> </ol>	6	
Тема 4. Продовольчий маркетинг, логістика аграрного ринку	<ol style="list-style-type: none"> <li>Дослідіть особливості продовольчого маркетингу в аграрному секторі. Які стратегії маркетингу використовуються для продажу сільськогосподарської продукції?</li> <li>Порівняйте різні моделі логістики аграрного ринку. Як ефективна логістика впливає на забезпечення якості та доступності продукції споживачам?</li> </ol>	6	
Тема 5. Особливості розробки бізнес-плану а аграрних формуваннях та організації бізнес-процесів	<ol style="list-style-type: none"> <li>Розробіть приклад бізнес-плану для аграрного підприємства. Включіть основні розділи, такі як опис бізнесу, аналіз ринку, фінансовий план тощо.</li> <li>Проаналізуйте основні бізнес-процеси на аграрних підприємствах. Які аспекти потрібно враховувати при організації ефективних бізнес-процесів у сільському господарстві?</li> </ol>	7	

Тема	Завдання	Години	
		Денна форма	Заочна форма
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>		<b>32</b>	
Тема 6. Біоекономіка як середовище сталого розвитку підприємництва	1. Дослідіть концепцію біоекономіки. Які принципи та цінності лежать в основі біоекономічного підходу до підприємництва? 2. Проаналізуйте вплив біоекономіки на сталий розвиток підприємництва. Які можливості вона надає для збалансованого росту, охорони навколишнього середовища та соціальної відповідальності?	7	
Тема 7. Соціальні наслідки еколого-економічної діяльності аграрних підприємств	1. Вивчіть основні соціальні наслідки еколого-економічної діяльності аграрних підприємств. Як впливають аграрні дії на місцеве населення, здоров'я та якість життя? 2. Проаналізуйте можливості зменшення негативного соціального впливу аграрних підприємств. Які підходи та практики можуть сприяти покращенню взаємовідносин між підприємствами та спільнотами?	7	
Тема 8. Екологізація агробізнесу та сталий розвиток підприємництва в Україні	1. Розгляньте процес екологізації агробізнесу. Які кроки та заходи можуть допомогти зменшити негативний вплив сільськогосподарської діяльності на довкілля? 2. Проаналізуйте поточний стан сталого розвитку аграрного сектору в Україні. Які фактори обмежують або сприяють розвитку сталого підприємництва в агробізнесі?	7	
Тема 9. Особливості розвитку агробізнесу в Україні та в розвинутих країнах світу	1. Порівняйте особливості розвитку агробізнесу в Україні та в розвинутих країнах. Які схожості та відмінності існують у підходах до організації та управління? 2. Дослідіть взаємодію аграрного сектору з глобальним ринком. Як зміни в світовій економіці впливають на можливості та виклики розвитку агробізнесу?	7	
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>		<b>28</b>	

Ці завдання сприятимуть глибшому розумінню важливих аспектів біоекономіки, соціальних наслідків еколого-економічної діяльності, екологізації агробізнесу та розвитку агробізнесу в різних країнах.

#### 5.4. Тематика індивідуальних завдань

Назва змістового модуля	Теми завдань (за модулями)
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади	1. Об'єкт і предмет навчальної дисципліни "Аграрне підприємництво та біоекономіка". 2. Сучасні організаційні структури в аграрних формуваннях. 3. Зміст поняття агробізнес. 4. Відмінність понять Аграрне підприємництво та біоекономіка та агробізнесу. 5. Система зв'язків регіонального аграрного ринку.

Назва змістового модуля	Теми завдань (за модулями)
дослідження аграрного підприємництва	<ol style="list-style-type: none"> <li>6. Сільське господарство як генетична і функціональна першооснова агробізнесу регіону.</li> <li>7. Структура земельного фонду України.</li> <li>8. Особливості структури сільськогосподарських угідь України та її територіальні відміни.</li> <li>9. Особливості землі як засобу виробництва.</li> <li>10. Природна, штучна та економічна родючість ґрунту.</li> <li>11. Зміст понять “землеволодіння”, “землекористування” та “власність на землю”.</li> <li>12. Агроресурсний потенціал.</li> <li>13. Система чинників розвитку регіонального підприємництва в аграрному секторі.</li> <li>14. Природно-географічні чинники розвитку підприємництва в аграрних формуваннях.</li> <li>15. Суспільно-географічні чинники розвитку аграрного підприємництва (традиційні та сучасні).</li> <li>16. Значення Земельного кодексу України для розвитку агробізнесу.</li> <li>17. Головні сучасні організаційні форми впровадження інновацій в аграрному підприємстві України.</li> <li>18. Призначення та склад інфраструктури агропромислового виробництва.</li> <li>19. Функції агросервісу.</li> <li>20. Ринкова інфраструктура агробізнесу.</li> <li>21. Соціальна інфраструктура агропромислового виробництва.</li> <li>22. Головні організаційні форми агропромислового виробництва.</li> <li>23. Особисті селянські господарства та їх місце у виробництві сільськогосподарської продукції в Україні.</li> <li>24. Фермерські господарства та їх місце у виробництві сільськогосподарської продукції в Україні.</li> <li>25. Економічні механізми екологізації агробізнесу.</li> <li>26. Головні функції органів державного регулювання агробізнесу.</li> <li>27. Головні принципи організації маркетингової діяльності в аграрних формуваннях.</li> <li>28. Головні проблеми розвитку фермерства в Україні.</li> <li>29. Компонентна структура агробізнесу регіону.</li> <li>30. Головні напрями удосконалення компонентної структури агробізнесу України в сучасних умовах.</li> <li>31. Проблеми удосконалення компонентної структури сільського господарства України у сучасних умовах.</li> <li>32. Проблеми удосконалення компонентної структури переробної промисловості України у сучасних умовах.</li> <li>33. Проблеми удосконалення компонентної структури агросервісу України у сучасних умовах.</li> <li>34. Проблеми удосконалення компонентної структури агрокомерції у сучасних умовах.</li> <li>35. Територіальна організація аграрного підприємництва.</li> <li>36. Елементи територіальної організації аграрного сектору за природно-зональним підходом (агропромислова зона, агропромисловий район, спеціалізована агропромислова зона, спеціалізований агропромисловий район).</li> <li>37. Головні напрями удосконалення територіальної організації агробізнесу в Україні.</li> <li>38. Особливості компонентної структури зернопереробного комплексу України у сучасних умовах.</li> <li>39. Особливості територіальної організації зернопереробного комплексу України у сучасних умовах.</li> <li>40. Особливості компонентної структури цукробурякопереробного комплексу України у сучасних умовах.</li> <li>41. Особливості територіальної організації цукробурякопереробного комплексу України у сучасних умовах.</li> <li>42. Особливості компонентної структури м'ясопереробного комплексу України у сучасних умовах.</li> <li>43. Особливості територіальної організації м'ясопереробного комплексу України у сучасних умовах.</li> <li>44. Особливості компонентної структури молокопереробного комплексу України у сучасних умовах.</li> <li>45. Особливості територіальної організації молокопереробного комплексу України у сучасних умовах.</li> <li>46. Особливості компонентної структури плодоовочепереробного комплексу України у сучасних умовах.</li> <li>47. Особливості територіальної організації плодоовочепереробного комплексу України у сучасних умовах.</li> </ol>
Змістовий модуль 2. Еколого-економічні аспекти розвитку аграрного підприємництва	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Аналіз сучасних тенденцій розвитку аграрного сектору в моїй країні.</li> <li>2. Дослідження можливостей використання біоенергетики на аграрних підприємствах.</li> <li>3. Роль агротуризму у розвитку аграрного підприємництва.</li> <li>4. Оцінка впливу біотехнологій на виробництво та якість сільськогосподарської продукції.</li> <li>5. Аналіз ефективності використання інформаційних технологій в аграрному підприємстві.</li> <li>6. Розробка стратегії розвитку аграрного підприємства на основі біоекономіки.</li> <li>7. Вплив кліматичних змін на аграрний сектор та можливі адаптаційні заходи.</li> <li>8. Аналіз ринкових можливостей для розвитку органічного сільськогосподарського виробництва.</li> <li>9. Вивчення принципів аграрної політики та їх вплив на розвиток сільського господарства.</li> <li>10. Роль жінок у розвитку аграрного підприємництва та їх вплив на сталість галузі.</li> </ol>

Назва змістового модуля	Теми завдань (за модулями)
	11. Дослідження факторів, що впливають на земельні відносини та землекористування в аграрному секторі. 12. Аналіз ефективності управління сільськогосподарськими підприємствами у глобальних умовах. 13. Впровадження агроекологічних підходів у виробництво та збут аграрної продукції. 14. Дослідження перспектив розвитку сільськогосподарських кооперативів та їх вплив на ринок. 15. Аналіз сучасних проблем і перспектив розвитку рибогосподарства та аквакультури. 16. Вплив зовнішньоекономічних чинників на розвиток аграрного сектору в світі. 17. Роль державної підтримки у розвитку малого аграрного бізнесу. 18. Вивчення викликів та можливостей цифровізації аграрного сектору. 19. Оцінка впливу міжнародної торгівлі на розвиток сільського господарства в моїй країні. 20. Аналіз інвестиційної привабливості аграрного сектору та можливостей привернення інвестицій. 21. Дослідження ефективності системи логістики в аграрному виробництві та збуті. 22. Вплив демографічних тенденцій на зміни в аграрному підприємстві. 23. Розробка стратегій виведення аграрного підприємства з кризової ситуації. 24. Аналіз економічної ефективності альтернативних енергетичних джерел для аграрного сектору. 25. Дослідження впливу глобальних екологічних проблем на сталість аграрного підприємства. 26. Особливості організації та оплати праці в підприємстві в аграрних формуваннях. 27. Сучасні тенденції діджиталізації бізнес-процесів в аграрному секторі.

**За погодженням з викладачем, здобувач може вибрати тему дослідження самостійно.**

### **Критерії оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання**

Науково-пошукова робота повинна містити три частини: теоретичну (огляд законодавчої бази, теоретичного матеріалу, досліджень науковців з даної теми), практичну (аналіз статистичних даних, соціально-економічних показників), висновки та пропозиції.

Оцінка «десять-дев'ять» ставиться тоді, коли здобувач вільно володіє проблематикою досліджуваної теми, здійснює самостійний аналіз опрацьованого матеріалу, використовує широке коло наукових праць, в тому числі іноземних, робота відповідає всім вищезазначеним вимогам щодо оформлення.

Оцінка «вісім-сім» ставиться тоді, коли здобувач при захисті, виявивши належну підготовку, допускає неточності у трактуванні окремих проблем, відчуває певні труднощі в узагальненні теоретичного матеріалу. Є незначні недоліки в змісті та оформленні роботи.

Оцінка «шість-чотири» виставляється тоді, коли здобувач орієнтується в тематиці роботи, але не може зробити висновки, пов'язати теоретичні узагальнення, оформлення роботи не відповідає вимогам.

Оцінка «три-один» виставляється тоді, коли здобувач за наявності роботи не орієнтується в проблемі та не відповідає на поставлені питання.

### **6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни**

*При викладанні використовуються основні традиційні та інтерактивні методи навчання, новітні технології, спрямовані на досягнення освітньої мети й прогнозованих програмних результатів.*

#### **Методи навчання**

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН2 – семінари, практичні або лабораторні роботи

МН3 – бізнес-кейси (індивідуальні або командні)

МН4 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни

МН8 – підготовка тез/доповіді на конференцію.

МН9 – тренінги, коучі, майстер-класи від запрошених стейкхолдерів.

МН10 – реферативні та пошукові дослідження.

## **7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни**

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань здобувача. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

### **Методи оцінювання**

Методами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

МО1 – контрольні роботи (тематичні, модульні).

МО2 – тести, опитування, самостійні роботи за індивідуальними завданнями.

МО3 – захист бізнес-кейсів, результатів досліджень

МО4 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті

МО5 – презентації результатів виконання завдань

МО7 – презентація власного підготовленого кейсу, який складений на основі реальних сценаріїв і стратегій розвитку компаній, інноваційних регіонів.

МО8 – підсумковий контроль – залік.

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань

Загальна кількість балів, яку здобувач може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 змістовий модуль – 26 балів; за 2 змістовий модуль – 24 бали, за ІНДЗ – 10 балів.

Якщо здобувач за власною ініціативою, бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи (реферати, ІНДЗ, розв'язання додаткових завдань) при цьому набравши додатково не менше 30 балів, може отримати оцінку за залік автоматично.

*Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітньої компоненти.*

Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується така таблиця:

### **Шкала оцінювання: національна та ЄКТС**

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання

	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом
--	----------	---

### Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											ІНДЗ	Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2								
Денна форма навчання											10	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	МК	T6	T7	T8	T9	МК			
2	2	2	2	2	16	2	2	2	2	16			

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів, МК – модульний контроль.

## 8. Рекомендована література

### Основна

1. Мазур К.В., Кубай О.Г. Менеджмент аграрного підприємства : навч. посібник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 284 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. К.: КНЕУ, 2013. 779 с.
3. Економіка аграрного виробництва : курс лекцій / Т. Г. Олійник, І. О. Мельник, О. А. Горобченко. Миколаїв : МНАУ, 2019. 105 с.
4. Економіка підприємства: Збірник практичних завдань / Укладачі: Кифяк В.І., Ксьондз С.В., Тодорюк С.І., Антохова І.М. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2018. – 118 с.
5. **Лопатинський Ю.М., Кифяк В.І.** Розвиток аграрного сектора національної економіки на інституційних засадах : монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2014. 248 с.
6. Синицина Г.А., Рачкован О.Д. Основи бізнесу та підприємницької діяльності : конспект лекцій. Харків : ХДУХТ, 2019. 93 с.
7. Економіка аграрного виробництва : курс лекцій / Т. Г. Олійник, І. О. Мельник, О. А. Горобченко. Миколаїв : МНАУ, 2019. 105 с.
8. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: навч. посібник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. 2021. 108 С.

### Допоміжна

9. Господарський кодекс від 16.01.2003 № 436-ІУ. ВВР. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. ВВР. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
11. Про ціни та ціноутворення від 21.06.2012 № 5007 VI. ВВР. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.
12. Менеджмент в аграрному секторі економіки: теорія та практика ефективного розвитку. Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів, студентів (м. Житомир, 05 грудня 2018 року). Житомир: Вид-во «Житомирський національний агроекологічний університет», 2018 . 173 с.
13. **Лопатинський Ю.М., Тодорюк С.І.** Детермінанти сталого розвитку аграрних підприємств: монографія. Чернівці: ЧНУ, 2015. 220 с. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/118>
14. Павленчик Н.Ф., Горбонос Ф.В., Павленчик А.О., Скриньковський Р.М. Парадигма функціонального підходу до проявів ризику в діяльності аграрних підприємств в

умовах ринку. *Економіка АПК*. 2020. № 6 - С. 98.

15. Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку аграрного сектору економіки України: Колективна монографія / За заг. редакцією А.В. Руснак. Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2017. 432 с.

16. Kyfyak V., Vinnychuk O., Sybyrka L., Vodianka L. Measuring entrepreneurship determinants: empirical analysis. *Agricultural and Resource Economics*. Web of Science. 2021. Vol. 7. No. 2. Pp. 40–58. <https://doi.org/10.51599/are.2021.07.02.03>.

17. Viktoriia Kyfyak, Liudmyla Verbivska, Liudmyla Alioshkina, Nataliia Galunets, Larysa Kucher, Svitlana Skrypnyk. The Influence of the Social and Economic Situation on Agribusiness. *WSEAS*. Scopus 2022. Vol. 18. Transactions on Environment and Development. pp. 1021-1035. <https://www.scopus.com/sourceid/10300153374>.

18. Кифяк В.І. Лопатинський Ю.М. Методичний інструментарій реінжинірингу інституційної структури аграрного сектора національної економіки. *Економіка АПК*. 2018. №9. С. 62-69.

19. Павленчик Н.Ф., Горбонос Ф.В., Павленчик А.О., Скриньковський Р.М. Парадигма функціонального підходу до проявів ризику в діяльності аграрних підприємств в умовах ринку. *Економіка АПК*. 2020. № 6 - С. 98.

20. Кифяк В.І. Стратегічне управління конкурентними перевагами аграрних підприємств в умовах цифровізації. *Агросвіт*. 2023. №7-8. С. 70-77. DOI: 10.32702/2306-6792.2023.7-8.70

21. Лопатинський Ю., Галицький А. Екологічне аналізування сталого аграрного розвитку в умовах зміни клімату. *Збірник наукових праць «Економічний аналіз»*. 2019. Том 29. №4. С. 35 – 41. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1719>

22. Лопатинський Ю.М., Ушкаленко І.М. Варіантність факторів розвитку аграрного сектору національної економіки. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. №3. С. 17-27. URL: <http://efm.vsau.org/storage/articles/November2019/gCaCTnYpuO1jhTYlhjBX.pdf>

23. Лопатинський Ю., Шпикуляк О., Шеленко Д., Кифяк В., Дюк А. Організаційно-інституційні практики посилення ролі селянських господарств у продовольчому забезпеченні населення в сучасних умовах. *Аграрна економіка*. 2022. Т. 15. № 3-4. С. 3-13. <http://agrarianeconomy.lnup.edu.ua/index.php/en/archiveeng/59-english/archive/2022-t-15-3-4-en/444-1>

24. Lopatynskiy Y., Kobelia Z., Vodianka L., Antokhova I., Halytskyi A.(2021). Scenario Forecasting of Agriculture Institutional Transformation on Sustainable Development Base. *WSEAS Transactions on Environment and Development*, Volume 17, Art. #55, pp. 574-582. URL: <https://wseas.com/journals/ead/2021/b125107-1368.pdf>

25. Nianko V., Purtov V., Yekimov S., Lopatynskiy Y. and Nemtsova A. (2021). The problem of state support and increasing the investment attractiveness of agriculture. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, Volume 839, Agribusiness, Economics and Organization. Sci. 839 (2021) 022007. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/839/2/022007/pdf>

26. Lopatynskiy Y., Melnyk O., Sybyrka L., Melnyk A., Kobelia Z. (2019). Directions of Enhancement of the Competitiveness of National Economy Agricultural Sector. *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*. Volume 8, Issue 4. P. 8361-8365. URL: <https://www.ijrte.org/download/volume-8-issue-4>

27. Shylepnytskyi, P., Zybareva, O. & Lopatynskiy, Y. (2022). "People First" Public-Private Partnership as an Instrument for Sustainable Development of Rural Areas. *Agricultural Economics and Rural Development (AERD)*. Vol. 2, pp. 193-204. URL: [http://www.eadr.ro/eng\\_index.htm](http://www.eadr.ro/eng_index.htm)

## 9. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Кабінет Міністрів України – [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)

Офіційні сайти міжнародних організацій:

1. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй — <http://unstats.un.org/>

2. Міждержавний статистичний комітет Співдружності Незалежних Держав - <http://www.cisstat.com/>

3. Міжнародна асоціація зі статистики (IAOS) — <http://isi.cbs.nl/>

4. Міжнародний інститут статистики (ISI) — <http://isi.cbs.nl/>

5. Організація економічної співпраці та розвитку (OECD) <http://www.oecd.org/>

6. Статистичний офіс Європейської співдружності — <http://europa.eu.int/>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет – [www.lawukraine.com](http://www.lawukraine.com)

2. Інститут глобальних стратегій – [www.igls.com.ua](http://www.igls.com.ua)

3. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій – [www.ier.kiev.ua](http://www.ier.kiev.ua)

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – [www.lib.com.ua](http://www.lib.com.ua)

2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua)

3. Національна парламентська бібліотека – [www.alpha.rada.kiev.ua](http://www.alpha.rada.kiev.ua)

4. ARCher - інституційний репозитарій відкритого доступу представників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/>

Фахові сайти:

1. Аграрний сектор України. URL: [www.agroua.net](http://www.agroua.net).

2. Агентство США з міжнародного розвитку. URL: [www.usaid.kiev.ua](http://www.usaid.kiev.ua).

3. Агроконсалтинг - Agriculture Consulting Service. URL: <https://farming.org.ua/>

3. Державний фонд сприяння місцевому самоврядуванню в Україні. URL: <http://www.municipal.gov.ua/>.

4. Зелений туризм. URL: [www.greentour.com.ua](http://www.greentour.com.ua)

5. Міжнародна асоціація аграрної екстенсивної освіти. URL: [www.aiaee.org](http://www.aiaee.org)

6. Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції. URL: [www.nceai.gov.ua](http://www.nceai.gov.ua).

7. Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб. URL: [www.dorada.org.ua](http://www.dorada.org.ua).

8. Офіційний сайт Державного комітету статистики. URL: [www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua).

9. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

10. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: [www.minagro.gov.ua](http://www.minagro.gov.ua).

11. Офіційний сайт Державного комітету України по земельних ресурсах. URL: [www.myland.org.ua](http://www.myland.org.ua).

12. Проект аграрного консалтингу. URL: [www.lol.org](http://www.lol.org)

13. Програма реформування та модернізації сільськогосподарського сектору України. URL: [www.farm.org](http://www.farm.org)

14. Технологічна платформа «Агротехнополіс». URL: <http://www.iipnaan.com.ua/platforma-ahrotekhnopolis.html>